

Масса-политиктиг ажылды чонче улам чоокшуладыр

(Область чөвүлө хуралындан)

СЭКП ТК-нын январь Пленумунун шийтпирлерин амдыралга боттандыра дөш амыг уде бугу чурт ай-нып үнгөн. Оң-биле калы бүдүрүгелерин, колхозтарын, совхозтарын коллективтери СЭКП-нин ХХП съездинге төлөтүп ужуражы дөш социалист бейтеш хулааларын алгала турар. СЭКП ТК-нын январь Пленумунун түнөөдөр болгаш оң доктааларын күсөөдүр талаш-биле масса-политиктиг ажылдарын соругаларын дугайында айтырыг чончок чаа идеология амылгычыларын область чөвүлө хуралында чулаалжып көргөн.

СЭКП Каз-Хем районунун секретары эш С. Пауу болгаш СЭКП Нур районунун секретары эш Н. Бойду хуралга илеткедилер кылганар. Илеткедилер-даа, санал бергенер-даа бистин областын хоорайларында болгаш суурларында күш-ажыгы чаа күштүг бөдүрүштүктүн дугайында чулаалжып тургулаан. Улуг чедиринерине чедип ап турар малчыларын, таралгыларын, механизаторларын, бүдүрүгелерде амылгычыларын санын хун туум-на көрдүп турар.

Эш Бойдунуң илеткедилер амыр-га, өнүрдө муракчы малчынар хөй. «Торгалыг» колхозтун чыгууру Монгун Саймага чоругарынаас ар-гажок. Социалист Куп-ажылдын Маадры О. Лопсанчап-биле чаржып кирген, бөдүнуң сөзүн ол өскөн, 100 койдан-на 151 хураган алган. «Коммунизмче өркү» колхозтун кой-жуу эш Кедей баш эки амылдан — 100 койдан-на 137 хураган ол өскөн. «Кымыс-ту» колхозтун саанчылар Оржак. Удуне мөөк бүдүрүдөн 1783 кг сүтү саал алган. Амыг уде өнүрүн малчыларын ол өркү амылгычылар-биле денежер дөш шугуру амылдан өскөн. А партия организациалар муракчыларын дуржулагын непередир, өрөнөр талазы-биле малчынарга чончур турар. Районун амылгы чончурларын ортузунда 500 ажыг агитаторлар амылдан, СЭКП ТК-нын Пленумунун материалдарын тамшытып, курларынларын илередир, оларын амылга кирир талазы-биле амылгыч чонча дугалажып турар.

Каз-Хемчилерин ап көрөли. Мында партия организациалар муракчыларын дуржулагын непередир талазы-биле амылгыч чончур турары кончугу шын. Бо талазы-биле бер чөкжөк. Леания аттыг колхозтун муракчы дуржулагын өрөнөр көөр дугайында СЭКП районунуң тускай пленумун эрттерген. Партия организациалар саанчыларын, койжуларын ужуражышынын кылдын бө-ла чорууду турар, оларга талазы-биле амылгычтарын дуржулагын малчынар солчур турарлар.

Муракчы дуржулагын пропагандаларын талазы-биле амылгыч чөвүлө өскө-даа райондарда бар. Чыжээлөргө, Чөөн-Хемчик районда Оржак Лопсанчаптың улугерин оңон малчынар эдерип кирипкен. «Коммунизмче өркү» колхозта Сат Сагбалдайым ап көрөли. Маадрынын дуржулагын эки амылдан, 100 койдан-на 164 хураган ол өскөнүр алган.

Муракчылар бисте хөй-дүр. Мынчаарга оларын эки дуржулагары хөйчү болу берин дөр болза муракчыларын ол дуржулагын пропагандалар херек. Партия организациалары, пропагандистер, лекторлар болгаш агитаторлар бо талазы-биле чончун шугурун улуг өрөлдөр. Чүд дөргө муракчы саанчыларын, койжуларын, механизаторларын муракчы дуржулагын бисте ам-даа багай непередир турар.

Уралта беринген чамдык саналдарын ап көрөли. СЭКП обкомунун

пропаганда болгаш агитация кидилгин эргелекчи эш Антипина ителгилешчинин ролон мылгыга көндөгө күштөдиреринин айтырын чулаалаан. Коакоз, совхоз бүдүрүгелерде ителгилешчи хөй. Мынчалар-даа оларын пропаганда ажылында ам-даа четпес хаара түдүп турар. Чыжээлөргө, область 3 муң ажыг башкыларын иштинде политиктиг болгаш эртем билгилер непередиринин Нийтилежини кежигүнеринде чүг-дө 400 хире кижжи бар болуп турары чөдө өскөн. Көдө ажыл-агыйнын болгаш улутчурун, кадык камгалалынын талазы-биле тускай эртемчилер лекция пропагандаларында оон-да дора кирип турар.

Көдөгө ителгилешчи—культуранын непередирчилери болуп ужуру-дугу. Индыг түрбүжө оларын чамдыктары боттарынын ол ролон четпес күсөөдүн, хуу эрге-ажыктарына шымынгып кирген, колхозчуларын амдырал-чурталгалын улам эки-жеринде салдар чедирбей турар чүгүр бар. Маана холбаштыр, Улуг-Хем районун Жанов аттыг колхозта партия организациаларын эгелеши-кини халбаа-биле неперетсе чо-гурулуп турар. Мында ителгилешчинин эгелеши тургускан, ол чөвүлө кыска хуусаа иштинде агитация болгаш пропаганда ажылын күштөдирер талазы-биле өскөн өвөс ажылды чо-руруп четтиккен. Мында көдө ителгилешчи койжуларын, саанчыларын, кадарчыларын турар чөдөр-гө чедип, оларга ажыл-херек-биле дузалашып, оларын амдырал-чурталгалынын, дыштаныгынын дугайында сагышты салып турар.

«Тувишка правдыны» редактор эш Курбатский пропаганда ажылын дөштүн күштөдирерин чулаалаан. Чамдык районнарда чөдө амылгыч чончурга көрбөс турган чоруктар турду. Сан сүрөт, а шымыр бодунас чүдүлөр турду. Барыын-Хемчикте аргалар, саангыдал эскерлер, хулаангар чоруктар эки чөдөр-дөңдөн хөй-дүр. Бо бүтү чөдөрүн ууткаарыга пропагандаларын саадры кайда? Пропаганда ажылын чончун чүгө организациалар бөдүнуң иштинде чорууп турар чүгүр бар, а мракта фермаларда, бригадаларда кижилерге четпейн турар. Эш Курбатский Улуг-Хем районында баш ол мынчик четпестер чу-гулаан. Мынчаарга СЭКП Улуг-Хем районунуң пропаганда болгаш агитация кидилгин эргелекчи эш Чичина санал берген, ол дугайын чулаалаан. Чыжээлөргө, чамдык колхозтарда клубтар өтүлээр мын чөгү-биле амылгыч турарын ол араб бөрдө негеледе-биле чулаалаан.

Чөвүлө хуралга СЭКП ТК-нын талазы-биле амылгыч чончур чулаалаан. Областын чамдык районнарда: Чөөн-Хемчик, Чаа-Уул, Тес-Хем болгаш Эрон райондарында СЭКП ТК-нын январь Пленумунун шийтпирлерин пропагандаларында, идеология ажылы тургусканда четпестерни тодарыйн-биле ол чулаалаан. Мынчалар кадарын экономика ителгилер-биле четпестерин эш Кондрашина оналжып айткан.

Коммунист тургузугун програм-маны дөргө, бүдүрүгелерин курал-шыларын тыл билдин болгаш ону шымырын-биле ажыгып билдин өнү-гөн турар. Сөзгү чамдык кадарын өнүккөн экономика ителгилер-биле четпестер дугайында партия организациалары чамдык амылдарын кыл-ган. 2—3 чыл бурунгаар экономика өрөнөр талазы-биле бөдүрүгелер кончугу өскөн турган болза ам муңмун колхозчулар, амылчынар, улутчулар ову өрөнөр турар. Бо чорук ажыгыт түнөөдөр берген.

Индыг бөлөжөк бо ажыл чамдык чөдөрлө багай тургустунган. Чаа-

Хем районда кадарын экономика талазы-биле өрөдүн барык ат кырында бар болуп турар. Агрооом-бөлүмнөр ажылаастан, экономика өрөнөр бөлүмнөрдө кичээлдер үргүлчү үстүп турар, кичээлдер болганда практиктиг амылдар-биле оң холбаазы чөк. Бөдүмнөрдө ма-териалдык чаагай чүдүлөрүн шуут бүдүрүп турар кижилер кончуг өскөн. Чыжээлөргө, районун экономика талазы-биле школарында районун, суу, прокуратура, шагда чөдөрүнүн, харылаанын амылдар-чыларын өрөнөр турар, а колхозчу-лар чөк.

Чөөн-Хемчик районун колхозта-рында көдө ажыл-агый бүдүрүгелерин талазы-биле байлак дуржулга чыгдырган. Ол бугу болза экономика ителгилерин пропагандаларында таарымчалыг байлады тургузуп турар. Мынчалар-даа бо талазы-биле тургускан 8 бөдүмнөрдүн чартык хирези амылдан өскөдөн. Партия районунуң талазында контролдуң, колхозчуларын экономика ителгилер-биле четпестер дугайында сагыш салышынын чөгүдүн ол четпестер болган.

Бо талазын чамдык Тес-Хем, Сүт-Хал мынчик районнарда база чедир үнөөдөр турар чүгүр бар, мынча: экономика ителгилер дөргө—коммунист тургузугу чедириникини чедип аларын дугуру деп чүвени чедир билбейн турар мын-каш.

Экономика ителгилерин пропагандаларында лекция пропагандалары улут ролду ойнар ужурудугу. Бо талазы-биле байлак база-ла улут четпестерин.

Каз-Хем районда көдө ажыл-агыйнын тускай өрөмчилер хөй, мынчалар-даа олар чончун—колхозчуларын муракчыларга лекция, беседа, илеткедилер өскөн кылдып турарлар. Ол районда көдө ажыл-агыйнын муракчыларын дугайында чүг-дө 11 лекция чончугурун канчак-даа өскөн болгаш чөгөнчү. Мынчаарга бо чымын көдө ажыл-агый темасында өнүр районга чүг-дө 5, Бин-Хем районга—7, Таанды районга—6 лекциялар чончугурунган. Чамдык лекторлар он эки саанчыларын, койжуларын дуржулагын түдүн кылбайн турар.

Чөвүлө хуралга он мын: СЭКП Барыын-Хемчик районунуң пропаганда болгаш агитация кидилгин эргелекчи эш Нестиней, Токунуң — эш Даваа, Улуг-Хемини—эш Русак, районнар секретарлары: Чөөн-Хемчиктин—эш Сиринсо, Сүт-Хал-дун—эш Шомут болгаш өскөлөр-даа база санал бергенер.

Чөвүлө хуралдын кирижчилери амылгы чончурлар политика талазы-биле кижилеринде дуржулагарын түшпөң, четпестерин илеткес бол-ган бо ажылды улам өскөдөрүнүн аргаларын айтканар.

Уралдын төлчүлүгү СЭКП обкомунун бирги секретары эш Тока чөвө чулаалаан. Муракчыларын дуржулагын халбаа-биле непередиринин, амылдын стили болгаш методтарын үндөшүн-биле өскөдөрүнүн, ону массаже улам чөкшүлүдүрүнүн эргелек чүгүлээрин ол чулаалаан. Ажылга чүгө саннар сүрүн турары, сүрүгө мөгөлөөр, карак ажиттар чоруктарга улут шийтпирли-биле демесежик, партия болгаш хурет сагыла-чүрүмүн шымыгызы-биле сагымынын эргелек чүгүлээрин ол ба-за чулаалаан.

Мынчанга, бүтү-ле партиялык-политиктиг болгаш организациалар-амдырал СЭКП ТК-нын январь Пленумунун шийтпирлерин боттадыры-лынын, СЭКП-нин ХХП съездинин төлөткөн-биле уткурчулар сору-галарында чагырткан турар ужурудугу.

Чеди чылдың шалыпчы тудугларында Орск-Халиловскин металлургия комбинаты

Орск-Халиловскин металлургия комбинатында тудулуп турар комбинатта чаа улуг мартен аныгылаа кирген. Ону башкачар долгуз-биле механизация-таан.

Орск-Халиловскин металлургия комбинатында тудулуп турар комбинатта чаа улуг мартен аныгылаа кирген. Ону башкачар долгуз-биле механизация-таан. ЧУРУНГА: чаа мартен суугу-зунда. СЭТА-нын фотохрониказы.

Сөзүскө ээ болур бис

«Тына даг-дугу» комбинатын Чыргакында маш бөлөткөрүчү уластуг төгүлдүг чеди чылдын ичин чымын оналгаларын бүтү көргүзүлөр талазы-биле чедириникин күсөткөн.

Тудуг мынчик бөлөткөр талазы-биле чыл планы 126 хуу, сөөртүрүнүчү планы 118 хуу күсөттинген. Продукциянын бөт-үнөзи 1959 чыл-биле денсөөргө 3 хуу чинөөн күш-ажылдын бүдүрүчүлүгү бердөн.

Уластугун амылгычыларын амыл нормамын күсөтпейн турар кижилер чөк болуп турар. Трентристер Н. Каприн, С. Оук-өөл олар элчег бүдүрүгө ажыл норма-дын үргүлчү 130—140 хуу күсөт-көн келгенер. Ол мынчик Сат Дыр-тый-өөл уруткан мын карттачыларын бригадалар чыл планын 127 хуу күсөткөн, бригадалар аразында кадарган социалист чарышка бири-ги чөдөр алган.

Уластукта комсомолчу-аыктар бригадаларын күш-ажылы белик чедириникин оналжып демделгелери чүгүлө. Ол бригадалар кежигү-нери комсомолчулар М. Ойдан-өөл, М. Саган-өөл, Д. Кызыл-өөл олар

«ШЫНЫЧ» МАТЕРИАЛДАРЫНЫ ИЗИ-ВИЛЕ

Бай-Тайга районунуң коммунал-хандырдыла болгаш тудуг-септелге контролдарын тудугчулар бо чылдын азыннен бер аар-саар ажыл кылдып турган бериникин дугайын корреспондентия № 32 «Шына» паратынган.

Бай-Тайга районунуң комсомолчу элчег эш М. Ангурабаның редакция даянатын-биле амырга, 1961 чылдын тудуг планын оластан ам келген, колхозорун амылчыларын планда көрдүгөн тудугларын чоруд-да берген.

Бай-Тайга районунуң комсомолчу элчег эш М. Ангурабаның редакция даянатын-биле амырга, 1961 чылдын тудуг планын оластан ам келген, колхозорун амылчыларын планда көрдүгөн тудугларын чоруд-да берген.

Бай-Тайга районунуң комсомолчу элчег эш М. Ангурабаның редакция даянатын-биле амырга, 1961 чылдын тудуг планын оластан ам келген, колхозорун амылчыларын планда көрдүгөн тудугларын чоруд-да берген.

Бай-Тайга районунуң комсомолчу элчег эш М. Ангурабаның редакция даянатын-биле амырга, 1961 чылдын тудуг планын оластан ам келген, колхозорун амылчыларын планда көрдүгөн тудугларын чоруд-да берген.

Бай-Тайга районунуң комсомолчу элчег эш М. Ангурабаның редакция даянатын-биле амырга, 1961 чылдын тудуг планын оластан ам келген, колхозорун амылчыларын планда көрдүгөн тудугларын чоруд-да берген.

СОГУЛДАЛАР ХУНУНГЕ БЕЛЕТКЕЛ КАЛБАРГАН

КЫЗЫЛ-ДАШ (Телефон-биле). Чер-чер Советтеринге согулдалар хуну чоокшулаан тудум-на, амаа белеткел областын бүтү чөдөрүнде улам кабарып турар. Бай-Тайга районунуң Коп-Сөөк көдө Советинин даргаам эш Ойдуңтуң редакцияга даянатын болза:

— Колхоз төвүнде агитпункт (эргелекчи эш Лопсан) өрөштүгү дөштүнген. Согулчуларын даянатын бүтү-нитинде өрөдөдөдө аскан. Агитпункта дөштүнүн элчег-чөвө тургускан. Суурда болгаш ар-тель бүдүрүгелерин бүтү адырларында, малчынар ортузунда агитаторлар тайылбыр ажылын улам ка-барып турар.

Көдө Советтин депутаттарына кандидат кылдып чончун он эки, хөй-нитинчи оолдар, кыстарындан 20 кижини депшидиң үндүргөн.

Оларын чамдыктарын маңа чижек кылдып көргүзүп болур.

Тос чыл механизатор стажыг, ам трактор бригадаларын бригадир Х. Салчан. Бо хунерде 8 трактор-лардан 6 бүтүн септеттинген, хөвү ажылында өскө-даа белеткелдер ба-гай өвөс чоруп турар.

Бөлөштүн амык инвесторун үш чымын улаштыр менди, күштүг ка-дарып келген С. Донулай. Эрткен чымын бөдүнуң хуу-биле 25 тонна ситени ол белеткел алган, 50 хуан инвесториден төртүтүгөн 49 бызаа-ларын бүтүн өскөтүн.

Эрткен чымын төрүүр 100 койга оналштыр 105 хураганга, а чурт койларын бирезинден-не 2,1 кг дүктү алган М. Чапталма. Оң хөв амыг уде менди болгаш хур. Бо хунерде төртүтүгөн 242 хурагын шүтү менди.

Ийиги фермада

«Чаа өркү» колхозтун шээр ма-лынын ийиги фермазы мынча хы-намчалыг белеткенген. Оң түнөө-лөндө 13 коданарда хөй менди, хур дымталгап турар.

Фермада төрүүр 5000 ажыг кой-дан бо хунерде 1545 хөй төрөз, оң хураганары шүтү бар, эки дөргүгү

Чымбажап, Серёв. Сотпа мын-каш өскө-даа койжуларын 100 койга оналштыр 125 хураган амыр дөвө хулаалгелери күсөттинип болур дөдөринге бүдүрүп болур.

Эрон район.

О. НУРСАТ.

ЭРЕСТИГ, ОМАК БОЛГАНДА... (РЕПОРТАЖ)

Эртенги чывар дендеп турар-даа, Валентина Мелентьева бызааларын адык шак четпестерде чедип келгеле болду.

Хол ханы чөк хирезинде үш адыр айбыр-биле Валентин чүмөткө чыгач ситенин бызаа кажазынче чинги кончуг кирип каап турарын, мын амылгыта сеткили таарымчалыг оналштыг шыршайн көргөш, доо-разында бо кижини сеткили белин келдүрүп кээр. «Кылган амылгыта мындыг амылгык, эрес-шүдүгү бол-ган колхоз бүдүрүгелерин мурак-чы деп чагай ат-алдарын чаалап алган-дыр ийин» деп иштинде до-раан-ла болдыган. Даштындыг көр-гө чүвө мынтавас шынчылг болза-даа Валя чугаакмыр, чамык кижжи болган.

— Кажандан бызаа ажаакчызы-да амылгыч берген силер, дунмаа?— деп, он амылгыч дуржулагын үш бижири аппаратта чулааладып адыр-биле келген мөөк ажим Валя-дан сонуругай айтырды.

— Бир чыл саанчыларынмын санавакса ам ийи чыл болдум,— дөш Валя улаштып чулаалады. «Баш-тайгы ийи чылда 70 ажим бызаалар-ын джаап өскөтүн мен. Ам ажаал-дамда 41 бызаалар бар. Бызаа ка-жазынче кирип, мөөк чаптанчыл-галарын сонуругай көрүлөр харын.

Бызаа кажазында бир клеткада ул-үштөр бызаалардан амылга, өскө бер дегем өрөлдө хөй бызаа-лар жөк ситенин өрөлдө дайынас турар. Бызааларын эки денгилде-ли оларын сергелен дүктөрүн, оргаларын сөгүгү билдиртес се-минден-не илден. Шырша денгил-те, чагай мага-боттук бызаалар-ын бистерин магадан көрүп тура-рымыкса Валя чоругарынын.

— Бызааларын дун-хунде ден-зи-немеддеи ортума-биле 700—800 грамм чедип турар. Колхоз четир сангыт ситенин, хоолдуг чөмөрүн (силосту, сула дагынан, сүтү...) хандырып берип турар— диди.

Ол аразында демги хөй бызаалар-нын аразында тус чөдөр инвестор-ини модургалары дег мага-боттук ийи бызааларын магадан көрүвүт. Ол бызааларын шолалары «Мурав-ка», «Фан-фан» дөдөрүн Валдан билит аптырмас. Эзонин чулазы-биле амырга «Муравкамын» болган «Фан-фанмын» дун-хунде ортума-деи-немеддеи үргүлчү 900—1000 граммдан чулаалайын турар.

Чурунга: В. Мелентьева ийи бызааларын дун-хунде ортума-деи-немеддеи үргүлчү 900—1000 граммдан чулаалайын турар.

Чаш бызааларын дөштүрүп өс-түрүр—хөй күш негеттирер, сагыш чөваача кижини кылдып шыдар амылгы. Ол чулаал амылгы Валенти-на билдирип кылдып турар. СЭКП ТК-нын январь Пленумунун шийтпирле-рин амдыралга боттандырынын улуг хөдөөгө Каз-Хем районунуң Ле-ния аттыг колхозунда бызаа ажаак-чызы В. Мелентьева комсомолчу үлүг-хуурун кирип, бо хунерде күш-ажылы көдүрүштүкүнүгү амылдан турар.

Чурунга: В. Мелентьева ийи бызааларын дун-хунде ортума-деи-немеддеи үргүлчү 900—1000 граммдан чулаалайын турар.

Чаш бызааларын дөштүрүп өс-түрүр—хөй күш негеттирер, сагыш чөваача кижини кылдып шыдар амылгы. Ол чулаал амылгы Валенти-на билдирип кылдып турар. СЭКП ТК-нын январь Пленумунун шийтпирле-рин амдыралга боттандырынын улуг хөдөөгө Каз-Хем районунуң Ле-ния аттыг колхозунда бызаа ажаак-чызы В. Мелентьева комсомолчу үлүг-хуурун кирип, бо хунерде күш-ажылы көдүрүштүкүнүгү амылдан турар.

Чурунга: В. Мелентьева ийи бызааларын дун-хунде ортума-деи-немеддеи үргүлчү 900—1000 граммдан чулаалайын турар. Фото авторуу.

КОНСУЛЬТАЦИЯ

Социалист демократия ажылы чончурин инициативаны амы-бүрү хөвирлерге калбарып турар. Индыг хөвирлерин бирезе болза төп-даа, чер-чөдө-даа партия, со-вет, профсоюз, комсомол, амыл-агый болгаш өскө-даа организациа-ларга хамаатыларын кирип турар билдириникин болгаш хоумдал-дарын болур. Хамаатылар ол доку-менттерге алган организациа, бү-дүрүгө, амыл-агый чөдөрүнүн амыл-агый четпестерин даянатып, ол четпестерин чылдары талазы-биле боттарынын саналдарын ки-рип турар. Өскө талазында, олар боттарынын өргөдөрүн болгаш ху-да амылгычылар холбашын айты-рыларын тургузуп, бо талазы-биле дуза көргүзүп, сүмө кадарын дилеп турарлар.

Мынчанга, ажылы чончурин билдириникин болгаш негеледе, хоумдаларын улуг кичээлгилер-биле чөгүр өй-шаанда көрүп шийт-пирлерин бүтү-ле «курне», хөй-нитини, амыл-агый организациалар, бүдүрүгө чөдөрүнүн Коммунист партия болгаш Совет чаак доктаа-мак негет турар. Бо чүгүлө негел-ден чедириникин боттадылары ол чүгүлө амылгыч бүтү алган орга-низациа чөдөрүн хөй хире белик не-геледе тургузулганда бүтүн ха-маатжыр. Индыгын талазында, чончун хулаал амылгыч, оларын билдириникин болгаш хоумдал-дары көрүп шийтпирлерин чо-гуруп айтып, шын организациалар талазы-биле «белеткел» хоорайлар, районнар, суурлар болгаш көдө Со-веттеринин амылгычыларында

Ажылчы чончурин чагааларын кичээлгилер көрүп шийтпирлээр

Билдириникин хулаал амыр-гы, оларын көрүп шийтпирлээр. Күүсөмнарга чончур кирген бил-дириникин чагааларын, адресте «чүгө бодунга» дөштүнден өскөн. Кымыл хооркүсөөк болгаш рай-күсөмнарга болза оларын нити кидилгелери, а суурлар болгаш көдө күсөмнарга—оларын секретары-лары хулаал алган, тускай лептерге дораан-ла, чурум атуугар бүтүл-көр болгаш күсөмнаргалар чедир ужурудугу. А күсөмнарга кижжи олар-ын 3 конхатан өрттөрбөй көргөш, 20 конхатан өрттөрбөй үш шийт-пирлээр чурат ужурудугу. Билдирин-икин канчар шийтпирлерин бил-дириникин кырылга, база бү-түлгө дөштөрүн тускай көнөзгө-гө демделгелер турар болган ол ду-галым билдириникин өскө-дөр, чөк-ла «болза бижиме»-биле азы аас-биле дымнадып бөөр.

Контроль чорудары. Бил-дириникин эоз болуп билдирин-икин азы хоумдаларын талазы-биле үндүргөн шийтпир күсөтти-ген турарын улуг-биле күлөп ту-рар, а бо талазы-биле Советтин күсөмнарга оң уткурчуларын бы-тары база улут сонуругалдыг. Мынчанга, кайы-но илеткин азы хо-мудаларын дугайында үндүргөн шийтпир күсөмнаргаларын дө-рөөкчөргө оң күсөмнарга дөштөр-дөргө билдириникин биле кидил-гелери, организациалары шийт-чүгөн билдириникин негеледе, илеткелерин оларын уткурчулар доктааттыган хуусаа көрүп шийт-

пирлээр турарын чедип амыр эр-гелек чүгүлө, а оларже шийтпир-ин билдириникин күсөмнарга дөштөр агитинген турар ужурудугу. Контрольдуң база бир кол дөдөр болза, билдириникин болгаш хоумдаларын көрүп шийтпирлээр турарын дугайында албан, орга-низациа чөдөрүнүн уткурчуларын илеткелерин күсөмнаргаларын хуралдарында болгаш Советтерин сессияларында дымнап, бо ажылды өскөдөрүнө улаштыр тө-дөрлө шийтпирлерин үндүрүп тур-ду болур. Мында кол чүгө болза шийтпир үнгөн соонда амылга бо-тук өнжидигини чедип аларында.

Чончун билдириникин бол-ган хоумдаларын көрүп шийтпир-лээр ажылды улуг четпестерин бар бооп турарын база демделгелери эр-гелек чүгүлө. Дык хөй район, мылгыга көдө Советтерин күсө-мнарга, чамдык албан, организациа чөдөрүнүн уткурчулары хама-атыларын хулаал амырлыг билдириникин, хоумдаларын бө-рөктөсүгү бөү-биле көр чоруктуң фактылары ам-даа бар. Барык шү-тү райкүсөмнарга хамаатыларын хуу-да айтырыларын талазы-би-ле оларын хулаал амырлыг гра-фини чөгөткөн бадылан. Мынчалар, херек кырдыда олар күсөт-тинмей, ама-ла бөү барымдалыг-тын өрттөр турар. Шах мындыг байдал мылгыга Тес-Хем, Чаа-Уул, Сүт-Хал, Эрон болгаш өскө-даа чамдык райкүсөмнарда бар.

Эрон районунуң Эрон, Бай-Дог, Тес-Хем районунуң Берг-Дог, Каз-Хем районунуң Көк-Тей, Кымыл хо-

ЧЕТПЕСТЕРНИ ДАРЫЙ ЧАЙЛАДЫР Колхозтун отчот-сонгулдалыг хуралындан

Улуг-Хем районун «Күш-ажылдын хосту» колхозунун кезжунгүндөгү отчот-сонгулдалыг хуралында баштап чыккан даргазы эш А. Глозов иштерди кылып, артелин ажал-агылы улам быжыгып, оң экономикалык жактан турарын, колхозчуларын, механизаторларын күш-ажылы идепкей бедир, эртең ажал-агылы чымында чамдык бедиринин чедип алганын демдегелген.

Малды баш санын өстүрүп, оң продуктуун бедиринге кичээргей салдыны, малчыларын күжүн чөп организмде, олар-белчирин, немеледе кемтерген шын таарыштарын тундунда мал чымында чамдык бедиринин чедип алган. 1960 чылда мыйсыкты бода малды баш санын өстүрүшүн планы ажып күөттүнгөн, азы 1959 чыл-биле денээрге 11 хуу өзүлдеп болгон. Колхозта сүт сандымы көбүдөн, атыр-сүткүр инек бүрүздөн сүт сандымы 1959 чылда 961 кг турганындан эртең чымын 1463 кг алган. № 2 сүт-бараан ферманын (эргелекчи эш Т. Санчы) саачылары инектин-биле инек бүрүздөн 1752 кг сүтү; С. Кок-кыс 2121 кг, Мария Балдан—1991 кг, № 1 сүт-бараан ферманын саачымы М. Сувак — 1698 кг сүтү түс-тузунда сагылаан.

Кадрчылар болгон бызаа, хаваан ажаакчылары малды баш санын өстүрүп, чаш төлүн бүрүн камгалап, оларнын кемтерген, оларын шын таарыштарын турарлар. Бызаа ажаакчымы эш Билинова 125 озаанын эки доруктурган. Хаваан ажаакчымы эш Афанасьева төрүр 15 хаваанын 195 хаваан болдарын өстүргөн.

Хойнун дүккүр чорун бедиринче угланган чамдык кемчелер алдыган. Колхоз күрүнеге дүк сандар планындан ажып дүк тонна дүктү саткан. К. Чанчыл болгон өске-даа муракчы хойжулар хой бүрүздөн дүк алып хулазгезин ажып күөтүскелген.

— Хову ажалдарын 90 хуу-зун механизастаан, ол хирезинде фермалар механизастарына чүгү-ла материалдар чедипшес, саалда агрегаттары чок, чүгө хой кыргыч машина бар — деп, эш Наттин-оол болгон өске-даа колхозчулар шыгып шүгүмчүлөн.

— Колхозтун удуруткучулары малчыларын чуртталга байдалынче конугт өзөш кичээргей салып турар — деп, инек кадрчымы эш Биче-оол чүгөттө.

Мал ажалын хөжүдүп, оң продуктуун бедиринге хову ажалын ужу-дузаны аажок удуруткучулар болгон баштап чыккан. Инде партикомитет чогуру кемчелерин албайн келген. Колхозка алаан

хей кукурузаны, ногаан чермепни тараан-даа болза, оң дүжүдү конугт чавыс болгон. Чижээ, 120 гектар кукуруза тараан, оң ортумак дүжүдү 94 центнер ногаан масса болгон.

«Күш-ажылдын хосту» кездэе ажал-агыл артели Торгалыг, Кожай, Эбинг-Хем болгон Хендерге дөн ишкан байлак черлерин даат-тыштырын турар. Инчалза-даа ол черлерин ажалгалы багай, шөлдөрүн эки болбазырадып, кемтерип ажалгаларынче кичээргей салды-маан. Колхозтун баштап чери (даргазы эш Глозов), оң кезжунгүндөгү кижилер-биле ажалды четпес чорудуу келген.

Отчот-сонгулдалыг хуралдын киржикчилери боттарынын бар аргаларын чүгөттөп көргөш, чеди чымын үшүк чымында социалисттик бедир хулазгезинерин ап, СЭКП-нин XXII съездинде төлөп шүгүрү-ажып деп шийтирлээр.

Д. АРАКЧАА.

«Солун бараан» чеде берген

Бызыл хоорайнын «Тере-Хөл» кездэе ажал-агыл артелинин колхозчулары боттарынын отчот-сонгулдалыг хуралын өрттөргөн, күш-хүнүн уважып киришкен. Бо чымын бир күш-хүнүн-ле 12 рубль оналган, ыччанга колхозчулар акша-төгөрштин-даа хойну алып ужуруткан.

Индиг түрүжө, Тере-Хөл сельпозу колхозка бөөр ужурутуп 190 муң акшаын чедир төлөп бербөөн, колхоз бухгалтериясында бар турар акша чедипшес болгон. Инчал бээр орта баштап чер сельпо-биле дүк-турган колхозчуларын бараан алыскаан акша тү-чүнгө бүтүрүлдиге бирик кылып бөөр, колхозчулар сандыган бараан-ны ап алып кылдыр шийтирлээр. — Ам самолет келир эвесе, сельпо баштап черинин даргазы эш Шойлаа солун бараан чагыткан чүдө-деп, Шойлаанын ораалкчымы Доржу бүтүр-дип турган. Сандыга бар турган бараан эвээ-

жей бөөргө, колхозчулар самолет кээрин маал, аэродромче чүгүрүп эгелээр. Удараанда чыйынан-чак ак «ЛН-2»-да кылгып кел чыккан. Улус аэродромче чүгүрүп чеде береш, маал турган.

Самолет-даа чеге хонган. Баштай маанаш чеге колхозчулар самолеттун ажытына берген ажыны бакыл бөөрге, оларнын соода улус база соотурган.

— Кандыг-кандыг солун бараан бар-дыр, антер? Орун шымылдар, пөстөр, белен идек-хөп хөй-дү бе? — деп айтыржып турган.

Индигарга инде вохкаан өске кандыг-даа бараан чок болгон. Арага дүк хөй: 70 удуг хааржакта 1400 ажыг шил чагынан олуртулаан.

Сельпо даргазы Шойлаа, оң ораалкчымы Доржу бараан саарытгалын планын күөсөдип алып дөш, чүгө оңу болза, колхозчу чоңунд негелдезин хандырбайн турар. Отчөттүг хурал болгонда, азы аван-сылар алганда кандыг-даа солун бараан келбес, чүгө вохка келири чаңчы апарган. А колхозчу чоң улестур болгон культура бараан-нын чыдан чыкче, шастан шакче улам-на хөй-биле херетлед турар.

С. СЕДИП.

ЧАА ТУДУТЛАРГА — ЭКИ БЫШТЫ БЭЭР

(Эгези 1-ги арында).

2. Иши бедиринин комплексиг бригадалары болза күш-ажылдын будуруткучуун бедиринин болгон продукциянын бот-үезин чигедирини дешчил-гелг ча аргазы.

Моон мурунда маштарын кезерин, будуктар аш-таарын, сөөртүрүн, чымын агы-агы бригадалар күөсөдип турган. Инчал кезикчилер арай озадай бөөрге өске бригадаларын ажалыга ара-соқсааш-кынар таварышкылап турган.

Ам ол бүгү ажалдарын чаңыс комплексиги бригада күөсөдип турар, ыччанга ажалга түр үзү-телишкенин шуут узтаткыган.

Комплексиги бригадалык кезжунгүндөгү шүптү агы-агы тускай мержеждерин шийтээдип алганар. Оларнын кизи бүрүзү трикторну-да башкарып билдир, электриниг хирээ-биле-да ажалдап болуулар. Чамдыкта электриниг хирээнин моторий Иван Логинов (салагай талазында чурук) маштарын ужурамыга чет-тешпей баарга тракторист Анисим Пальшин база бир хирээни алга дуулажып кириптер, азы кажан мото-рист И. Логинов маш карттаар, чымы дөн ишкан ажалдарга турда бригадалык өске бир кезжуну оңу солуп болур. (Оң талазында чурукта) бригадир Усков электриниг хирээ-биле маш ужуруп тур. (Төнчүзү 4-нү арында).

Өлүрүкчүлөрни шаажылаар, конго улуска дузалаар!

АЙЫЛ ЧОК ЧОРУК ЧӨВҮЛЕЛИНДЕ

НЬЮ-ЙОРК. СЭТА-нын корреспонденттери Г. Шипкин биле Н. Крестников оларнын дамчытканы: Айыл чок чорук Чөвүлелин февраль 15-те болгон хулазгусу хуралында Конгога байдалын чүгөттөп көрүп үргүлчүлөн. Айыл чок чорук Чөвүлелин хуралын долгандыр байлаа баш бүрүзүнае улам чидилгени турган. Конго улусту хидичектөөнөрин шаажылаарын негеп, плакаттар туткан чыскаалчыларын саны КНО-нун албан кылдыр черинче кирер кол эжиткин мурунга дүк көвүдөөн. Инчалзажок оларнын хөйүн, хамыктын мурунда кара кемтерит бүгү кижилерин КНО-нун албан бажынычте кирбейн турганы корреспонденттерге билдире алган. Хөй-хөй кижилер хостуг Африка дөш деп түр комитеттин резолюциясын бижээ хулазгустарын тудуу алган. Айыл чок чорук Чөвүлелин хуралында чедип келген. Каттышкан Штаттарын жамаатылары бистер— язы-бүрү политиктиг үзөлдө-дүрүп болгон язы-бүрү чүдүлөгөй өр, херэжөн кижилер Конгонуун премьер-министри Патрис Лумумба болгон оң бодиттиг чок өштерин арагазыг өзү-биле өлүргөни холбоштор килеңчөөшкенин ишти сагыш-сеткил-биле каттыжып алган. Каттышкан Нацпарл Организациязыга чедип келдиис деп резолюцияда чүгөттөп турар.

Хостуг Африка дөш комитеттин негезин: КНО-нун бүгү-ле шериглерин Конгодан үндүр; Касабувунун төлөөкчизин Конгонуун төлөзүн кылдыр хулазгес; Лумумбаны өлүргөн өлүрүкчүлөрни доп-доруан судка бөөр болгон шаажылап шийдер; Бельгиянын бүгү-ле чепсетип күштерин Конгодан үндүр; чингине секретарынын албан-дужалындан Хаммаршельдин доп-доруан дүжүр.

Конгодо империализмин хангыг үлгүдөргөнгө бүгү-нитиянын килеңчөөшкенин күштелип турган үезинде, хуралга бир дугарында санал берген Хаммаршельдин үнү чарачынын дыналып турган. Хаммаршель бодунга онал турар бүрүздөшкөни логич байлаа-биле «бүрү шаарын» ораалшкан. Хаммаршель чингине секретарынын албан-дужалындан дүжөрүндө италаан болгон «бүгү Каттышкан Нацпарл Организациязын хатче октап берип шийдэс мен» деп калчакчы-биле меделгөн.

Конго улустун национал мадырларынын хангыга долун бараан Хаммаршельдин ботчуларын ролон ойноп, Франциянын, Чилинин, Англиянын төлөөкчилери база чанкайышпест санал бергенер. Ангил төлөөкчизи Патрик Ди совет төлөзүн саналыга удуу каржы нүгүдөгүн шураакчыларын кылдып турган. Конго улустун болгон делегейге тайынын камгалаарын эрге-ажыктарыга Конго дугайында айтыртын шийтирлээрин хандырын турар резолюциянын совет төлөкчизин «жамааты дайычче айтышкын-дыр» деп, чүлчүрү-рунга ол четкен. Лумумбаны болгон оң өштерин өлүргөн өлүрүкчүлөрни ол агартырын ораалдажып, «оларнын өлүргөнгө чыдаганары шуолут билдимес-тир» дээр чердеги чүвени ол чүлчүрүп турган. Бүгү колониализчи күрүндөргөн бүрүн детымчезин өзүдүг ап турар Хаммаршельдин «төлөтпө кижж» деп мактаарына ангил төлөкчизин даа хараманмаан.

Турциянын төлөөкчизи Лумумбаны өлүргөн чорукту бурдуу шапкан хирезинде-ле «Конгода КНО-нун хөдөлшикчилери» дээр чүвени деткич чүве чүгөттө.

Хары бөөр өргөн Бугаар санал берген Бельгиянын төлөөкчизин Конгода бельги колониаторларын бүгү-ле кемит үлгүдөргө дөш оларнын бурдуу болурун шуут-ла хулазоп албас бис деп хөй-ле ораалдажып турган. Хуралдын түнелинде Марокко-нун төлөөкчизи Бенабуд турган. Касабланка конференциянын киржикчилери чурттарын болгон Югославиянын өмүзөндөн допчу меделгел кылган. Лумумбаны болгон оң өштерин бужар арагазыг өзү-биле өлүргөнгө бурдууларга тодаргай аларганда, ам ажы-шүжүгө алып турарын үези эвес-тир деп ол меделгел. Кижини кизи мөлчүр чоруктун лагеринин төлөөкчилери караанын чажын топ чүве чүгөттө бөөр чаваас бөөр

деп ол меделгел. Инчалзажок бистин соругагыс чүдөй дие, колониализме болгон оң чалчаларына удуу кемисел үргүлчүлөрине ботур дээрлин Бенабуд меделгел.

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Февраль 16-да түс черин-биле 11 шап 15 минута (Москваны-биле 18 шап 15 минута) турда Конгога байлаа-ды чүгөттөп турар Айыл чок чорук Чөвүлелин хуралы ажы-тылган. Лумумбаны болгон оң өштерин өлүргөн бужар өлүрүкчүлөрни күт-күп турар кижилерге боттарынын килеңчөөшкенин илергейлеш. Хаммаршельдин албан-дужалындан дүжөрүн негеп келген бодун америкаларын улуг чыскаалы февраль 15-те КНО-нун албан кылдыр бажынычтын чангыга болгон. Полиция чыскаалды тардып сымроткан. 20 ажыг кизи балыглаттырган. Чыскаалдын эң-не илдепкей киржикчилерин кара бажынарже киир октаан.

Февраль 16-да полидейжи таң-нымдылар хоорайнын төвүндө тур-гускан болгон Каттышкан Нацпарл Организациязын албан кылдыр бажынычтын чангыда полидей-жилерин саны улам көвүдөөн. КНО чепсеткен лагерге дөмөй болуп турар. Полициянын 250 кизи санын отрядын КНО-нун албан кылдыр бажынычте октаан. КНО-нун ту-жунда турар бүгү-ле кулумчуларын тускай тес калжаалар-биле моон-дактаан, кулумчуларга полициянын болгон кара бажынарнын хөй санын машиналары маанашып турар. КНО-нун албан кылдыр бажынычте чөкшүлаан бүгү-ле кижилерин док-ументаларын бажым бүрүзүндө хы-нап турар. Айыл чок чорук Чөвү-лелин хуралына хөйчү кирерин февраль 15-тен эгелээс хоруг-даан, КНО-нун албан бажынарнын да айыл чок чоруктун кемчелери-на шыгыны тургускан. Киер болгон үнер бүгү эжиткирин бу-дун бүрүзүндө айыл чок чоруктун албанын 2-2 болгон 3-3 агенти-рин таңымылап турар. Уаустун киленинде өлүргөчө чедир корткан Хаммаршель бодунун хулаа камга-лакчыларына каыт кылдыр таң-нымдылап алган, Айыл чок чорук Чөвүлелин хуралдаар залыга чедип келген.

Гвинеянын төлөөкчизи Диалло Телли бодунун саналын килеңчөөш-кенин берген. Лумумбаны болгон оң өштерин бужары-биле өлүргөн дөш, харымсалган Хаммаршель боду чыккээр ужурут деп ол ме-делгел. Өлүрүкчүлөр бүгү деле-гейге билдире, ыччанга ылагы чингине секретарынын саналдан турары ишкан индиг ителгени чорудары чүгөттө эвес-тир деп Телли үргүлчүлөн. Оңу өлүргөнгө ител-гелерин чорударын бурдууларын боттарында дагыр дие калчакчыг чоруктун эң-не кылдыгына чедер херек деп Диалло Телли меделгөн.

Броссольден, Париште болгон Лондондан келген өлүрүкчүлөр ам өөрөөш, адмштарын дүрүп тура-даа Конгону болгон бүгү Африка-нын улустарын көргөл чок су-дундан олар чаылаас дээрин дагы-рак-биле меделген түр бис деп Гвинеянын төлөөкчизи чүгөттө.

Лумумбаны болгон оң өштерин өлүргөн бурдуулук кем-херектерин доп-доруан шаажылаарын Гвинея негеп турар дээрин Диалло Телли шийтирлеш меделгөн. Каттышкан Нацпарл Организациязы база, колониализчи күрүндөргөн шериг-лерин болгон бүгү ажалдакчыларын, империализмин бүгү саттымычы-ларын Конгодан доп-доруан үндүр-гөн чедип алып ужураут деп ол айтыкан.

Оң дараазында Хаммаршельдизе көрүгөш, Гвинеянын төлөөкчизи болза бүгү делегейин хөй-нитиянын мурунга Хаммаршельд картат-кан болгон моон сонгаар аныа кым-даа бузурес дээр дугайында Гвинеянын президентин Секу Туренин чагазындан чүдөргөн номчаан.

Ууруланышыктын демдээ кылдыр Гвинеянын чазаа Каттыш-кан Нацпарл Организациязын бүгү-ле эксперттерин болгон чөвү-лекчилерин чуртан үндүрүп чоруд дугайында шийтирин хулазоп алганын база чүгө Хаммаршельдин эвес, хары база оң чок ду-залачыларын албан-дужалыны-

Бельги агрессорларын болгон оларнын арагазыг чалчалары Мобуту, Касабубу болгон Чөмбө оларын Патрис Лумумбаны болгон оң өштерин Морис Мпото биле Жозеф Окилоу арагазы-биле өлүргөнгө удууламышынын чыскаалы чокта чаа Бельгиянын Москвада элчин черин бажынычтын мурунга болгон. Чурукта: Бельгиянын элчин черин бажынычтын чангыда. СЭТА-нын фотохроникасы.

дан дүжөрүн негезин ук чагаада чүгөттөп турар. Гвинея төлөөкчизинин саналын соода доруан-на сөс алган Франциянын төлөөкчизи Диалло Теллиге удуу бодунун хулаа каржы шураакчыларын кылган. Гвинеянын төлөөкчизи француз төлөөкчизине төлөтпөй ойтур ша-выкыны берген. Белир үеде каржы сестерден чайлаар төлөдө ал-деген турар. Ам империалистер конго улуска удуу чаа агресчи үлгүдөргөнгө белеткен турар дээрин Левандовский база меделгел. Касабубу чаа чалча чыккээр тур-гускан дээрин ол чүгөттө. Кат-танга даштык легион организас-таттыган.

Колониаторлар ам Конгоже узар чүдүлү болгон өске-даа чеп-сетки октап турар. Мыччанга Кон-гону ам Гвинеяга баштакан дүрүм өзүгаар чазаанга шычы бол-ду артка күштерин удуу агресчи анын ажы-биле белеткен турарын Левандовский меделгөн. Бо бүгү-нү барымдалап көргөш, польша төлөкчизи Бельгияга аламарыштыр кемчелерин алып дугайында база бүгү бельги шериглерин Конгодан доп-доруан үндүрүп дугайында Совет чазактын негелдезин деткип тур-дар деп Левандовский чүгөттө.

Устүү Волтантин төлөөкчизи Фредерик Гуирман Конгода колони-зиторларын кемит үлгүдөргөнгө килеңчөөшкени-биле бурдуу шапкан. Лумумбаны болгон оң өштерин өлүргөн соода КНО-дан дуулажыч дилеп аныа кижилерин келири чегей-ле боор деп ол чүгөттө. Индиг дилгени кылган соода, алды ай эртеден, херек болза патриоттар өлүргөн-биле доозуган шык-жал.

Өске-даа чамдык чурттарын тө-лөөкчилери санал берген соода, хурал халдыган. Февраль 17-де Айыл чок чорук Чөвүлелин Конгода байдалын дугайында айтыртын чүгөттөп көрүп үргүлчүлөн.

Сальвадорнун студентилеринин кыйгыры

ГАВАНА. (СЭТА). Пренса Латина агентлигинин диктадып турары-биле азырга, Сальвадорнун студентилери-нин бүгү-нитий ассоциация чаа шериг дугайында дүжүр дөш дөш-мисекир деп кыйгыртыны сальва-дор улуска үндүргөн. Кыйгырында чүгөттөп турары бо-

ла: «чүртүгү четкерлел күштеринин долунга чалчалар болурун өксалды-рын шийтирлеш шыгы келген. Биске херекти индиг чазакты тур-гусан ужураут шап келген. Булут улусту шийчөөшкенин тилелгени чедип ап шыдан турар ужураут шыгы база келген».

Гизенганын кыйгыры

ПРАГА. (СЭТА). Конгонуун дүрүм өзүгаар чазактын премьер-министриян хулазгезин күөсөдип турар Антуан Гизенганын Стэнли-вильдин радиоуун дамчытыр улуска кылган меделгелинде чүгөттөп турары бола:

Лумумбаны өлүргөн-биле бистерин өртүтүп, конго улустун хосталгыг шийчөөшкенин басканы-выс ол деп болаар болза, импери-алистерин чазымы болаар. Лумумба-ны өлүргөн Бельгиянын, Франция-нын, Англиянын болгон Каттыш-кан Штаттарын империалистери белеткен деп Гизенганын ол кый-гырында айтыканын Чехословак телеграф агентлигинин корреспон-дентин Стэнливильде чуруткан дынадында меделгөн.

Аар, берге болуп турар бо мунталарда конго улуска дүргөн ду-

АНШ-та чыскаалдар

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Февраль 15-те Вашингтонун Говард универ-ситетинин ботук студентилерин Патрис Лумумбаны колониаторларын негеп арагазыг өзү-биле өлүргөнгө удууламышынын илергейи-биле АКШ-та Бельгиянын элчин черин чангыга чыскаал кылган. Африкадан келген студентилер кол-

СОВЕТ ЧАЗАККА ЧЕТТИРГЕНИН ИЛЕРЕТКЕН

ЛОНДОН. (СЭТА). Лондон универ-ситетинде өөренип турар африкан студентилер февраль 15-те бельги элчин черин бажынычтын чангыга мессалыг чыскаал кылган. Патрис Лумумбаны арагазыг өзү-биле өлүргөнгө удууламышынын олар илереткенер.

Лондон университетинин сту-дентилеринин Африкадан нитияле-нин даргазы Можек Обиеккөгө баш-такан төлөкчү чыскаалганынын мурундан СССР-нин Лондонда эл-чин черинге чораш барган. Конго улустун херөөн камгалап, Конгонуун Гизенгага баштакан дүрүм өзүгаар чазаан дөшкүп турары дөш Совет чазакка чалымыштыг өртү четтиршикенин төлөөкчизин илереткен.

ВАСИШГОН. (СЭТА). Февраль 15-те Вашингтонун Говард универ-ситетинин ботук студентилерин Патрис Лумумбаны колониаторларын негеп арагазыг өзү-биле өлүргөнгө удууламышынын илергейи-биле АКШ-та Бельгиянын элчин черин чангыга чыскаал кылган. Африкадан келген студентилер кол-

дон чыскаалганын Лумумбаны өлүргөнгө килеңчөөшкенин илереди, элчин черинче кирер ажыты дүй бүзөөлөй бергенер. Олар элчин черин күш чургалары болгон ботрак-таан хараар-биле хөмө шапй алап-калар.

Чыскаал болгон чеге келген полиция отрядтары чыскаалганын эл-чин черинче «эмин эртер чөкшү-луулаан» деп чыдаганын-биле 26 кижини тудуу апарганар. Ол-да үеде Чикагога бельги тө-лөкчизин бажынычтын чангыга база-ла чыскаал кылган кижилер чыккан. Африка студентилерин Эвельдинин эгелешкенин-биле ол чыскаалга АКШ-та өөренип турар шир студентилер база киришкен-ер.

ЧАА ТУДУГЛАРГА—ЭБИ ҮЯШТЫ БЭЭР

Чамыкта бригадала өскөлдөрүн холун манап, чык кончал сүрүкээр ийи-чангыс кижилер-даа четкелен келди. Укуктун бригадалынын кижигүннери ыңды кижилер-биле элтеп чок кемселди чорудуп келген. Эрткен

3. Чамыкта бригадала өскөлдөрүн холун манап, чык кончал сүрүкээр ийи-чангыс кижилер-даа четкелен келди. Укуктун бригадалынын кижигүннери ыңды кижилер-биле элтеп чок кемселди чорудуп келген. Эрткен

гага кижигүннери боттары хурадаш, Стериховтун ажил төлөвирин өскөлдөрүн кудуларын шиптирлээнинер. Оң сөлүндө Михаил өскө аш-өөрүндөн тудак чок ажылдаар, дымангыр, кежээ апарган.

ЭЛДЕПТИГ „ААЛЧЫ“ ШООДУГЛУГ КЫСКА РАССКАЗ

Чырык өртөмчөйгө Чыбыска деп алаар бир тованчы кизи чурттал чораян түвөң иргин. Оң чорбас-барбас чери-даа чок, тодаргай кылып турар ажылы-да, турму чурттал чери-даа, өг-бүлөсү-даа чок. Каа-да барганда кизи-ле болганы оң «чок төрөлү», азы аднезнич «чок өнүктүрү» апарган турар. Баш төрөдир чуртазы-биле кижилерин эт-эдиле, акша-тегерин мегелеп чип чоруту амытан-дыр. Оң азынын иштинде та чеже кижини халактаган дээр!

«Чыткан төвө акычы камчылар кирген деп үлөгөр чугада ышкан Чыбысканын акычы бир-ле катал хенертен чат кире холуп кээп-тир. Чыбыска хөдөлгөн тованчылар чораян Чыбыска бир-ле колхозтун суурунда чаа өлгөндөр урууларын бажыныкта кирип кээп-тир. Оң өг-бүлөсүн эр ээси Эрес-оол колхозтун терини тракторизи, а оң калдай Херелмаа районда суратгы саанчыларын бирээни.

— Болыда тегерик-даа оваа-ла боор. Банды арта-биле унга шеликтетил, чүү деп мегелесе акыл?— деп болла ама турган дээринге маргыдаа ала турар.

— Экин! Эки-и, дунмам!

— Эргн баула болза, чаа өлгөндөр урууларга өңчү-белектиг-даа келди чүвө болгай. Чорук чораян кизи болгаш мырнай-ла хурут келди дунмам, ымызын бербейн көрүңер.

— Кайда ажылдан турар силер, акым?

Херелмаанын айтырын-даа дорт харылабайн, баа-ла баш дескинер чугаазын тоодан эгелээни.

— Анык улус-даа кайын билдирген. Төрөл улус-боор бис. Бо оолдун адамын, азынын адамы мөөң кырган азамын сонгу лекин мырнай-ла хан «төрөл дайы-ла болгай.

Чере ычаш бистин бо кезек иргиттер кончуг акыргек, шаанда ышга болза окутан паш ээри белин санын, үгөн-кирген човунга азыгыт-кемин-да, алыр бээрлиг-даа турар улус болду-ийин мон.

Элдептиг «алгычын» чугаазына-га Херелмаа чамыкта өзүрөп, чамдыкта чигинин-даа олурган.

— Чаа өг-бүлө туткан улуска өт-эдиле-ле херек мыйнап. Бистин бажыныкта артык чүвөлөр-ле эмгекчө ийин, мырнай чап-чаа хеп шавы бар, оңу силерге бээр чор бе?

— Харын, акым. Бистин тып чадап турар чүвөсү өг-ла болгай, дуалды көрүңер. Эрткен ам дораянда бергел-ле бис.

— Ит, мындыг чараш-чаптан-чыг думаларыма дузалабайн каучар, бээр мен, бээр мен—дөөш улам-на чыпшылапайн берген.

Херелмаа олурган — ол шкэфтык өртө чүү ирги акым? дөөң.

— Чүү шоолуг боор, силерге чик өртөккө бериптер мен. Чогум өртөз 700 ашча чүвө, беш чүвө алыңар, че, хамзан.

Херелмаа акшазын санай шаап берген.

АДА-ИЕЛЕРГЕ СУМЕ Уругларның эки өөрениринге канчаар дузалаарыл

— Алеша кичээлге белектенип олурда, ол оозун дооспаан шаанда мен оон чамыдан ыравас мен, а огулум ыңды-ла эки эвес өөренип турар—деп, ийги кластын өөреникчиини авазы чугаалап турар.

— Уруум кичээлге белектенип олурган, менден ургулчу айтырар. А мен чамдыкта канчаар харылаарын белин билбейн баар мен—деп, өске бир не хомудап чугаалаар.

Уругларның эки өөрениринге канчаар дузалаарыл?

Бажында ажылды шын организастаар төлөздө, школада өөреникчиге кандай негеделерин салып турарын билер херек.

Ката сан болду орган. Авазы оон кырында ээсип алган, кыдырашче көрүп турган. Катанын багай бижип олурарын ол көрүп турган. Авазынын сагындарына уруу мынчаар харылаан: «Мынчаар бижир деп школага өөредил турар чүвө, а сен дээрке канчаар бижирин билбес-тир сен». Катанын авазы ынтагайы барган, шыңаң-ла ол школага дыка үр барбаан, оон түнелинде уруу онаалаганы багай күөсеткен.

Коланын авазы школа соонда огулун чөмгөргөш, шылаан оолду дымшандырбайн-даа дораян-на кичээл каталтадып олуртуп каар турган. Мынчаар кижизидери эки деп ол санап турар. Өске ада-иелер оларның уруглары чогуур өйүндө кичээл каталтазын дөш шуут сагыш салбайн турар. Уруглар манайжып, ойнап-ла турарлар, а чүгө кежээ апарганда шагырап турупкаш, ам кичээл каталтап турар чүүлдер бар.

Өөреникчиге бажында хамыкты мурнай шыгыны хун чуруму эргөжөк чугула. Ол школага кичээлдерин соонда дымшанга, чангыс ола шагында кичээлде олуртуп чорудуп.

Шооланы бажында шоолуг улуг эвес столчугаштыг болуу болза кончуг эки. Бир эвес столчугаш чок болза кичээлди шын организастап шыдаас дээни ол эвес. Пришамың столчугашы чок. Үнчалза-даа Гри-

шанын эки өөрениринге таарымчалыг чүүлдерин оон бажында организастаан. Гриша кичээлге белектенип турда, школа назыны четпээни, кыс дунмазы ойнаары-биле дашкаар үнүптер ийкеле азы анаа ойнаар-кис, чуруктардыг ном берип каар, ычангаш ол бичин уруг ынт-дааш чокка оожум ойнаар деп чүвени билди. Кырган авазы чөмөнир столдун кырын аштан арыллар. Гриша клебка кырынга солун чаткаш, бодунун солагай талазынга номнарын, кыдыраштарын салып алдыр. Радио-ынтагайы баар. Гриша кичээлин каталтап эгелээр.

Бирги ээлчеге аас-биле азы бижимел-биле онаалганы кыдыр бе?— деп айтырыг хой-хөй өг-бүлөлөргө чоруту тыптып кээп турар. А бир эвес аас-биле болза чүүлден эгелээр—орус дылаан бе азы арифметикадан бе? Үнчалгаш берге хире эртемен эгелээр херек. Үнчалгаар улуг улустар база хайгааран көөр ужуруг.

Чамдыкта ада-иелер уругларын өөредилгезин бистер канчал хайгаарар бис, башкылар эвес-ле болгай бис, школага өөренип эрткен чүүлдер шага-ла утундура берилгезин джирлер. Уругларын хынал көөрү ыяавыла албан. Номнар болгаш кыдыраштар арыг бе, чараштыр бижээн бе, хун демделеди корум-чурумуг бе дээрин кизи бурзуу көрүп болуу.

Ада-иелерин хой нурууу кыдыраашта бижээн чүүлдерин база хынал болуу. Бир эвес частырыг бар болза онаалганы катал кыдырар херек.

Уругларын кичээлдерге белектениринге дузалаарда, оларга чүгө херек кырында дузаламчы чугула апарган таварылгада көрүзөр херек. Немелде кичээлдерин чорударда чүгө бажынын айтышыкыны өзугаар чорудуп болуу.

К. АСАТУРОВА, педагогика эртемнирини кандидат. (Сеткүүлден).

Кызылдың акша шыгжадыкчылары

— Кызыл-даа чыл бурү дыка-ла сайзырап орар хоорай-дыр, а акша шыгжадыкчылары чөлдө, кайы дирел бо?—деп, чамдык улус соңурган айтырып турар боор-дур. Шын калын, солун болгаш дымнансанчыг айтырып.

Үнчалгаш үк айтырыгга харылаары-биле 1946 чылда кандыг турганын эрткен чыл-биле деней каапталынар.

1946 чылда Кызылга акша шыгжадыкчыларынын саны чүгө 500 ажыг кизи турган. А ам—14 муң ажыг. Акша шыгжадыкчыларынын саны барык-ла 14 катал өскөн! Бо чылдын эгезинден бээр чөмөл?

Өрткертерни хөмчээлин өскерткени-биле холбаштыр шыгжадыкчыларын санына 200 ажыг кизи немешкен. Чаа акшанын ажыкты чонга улуг үнелинги бир херечизи ол-дур.

А ойнаашкынын салышыкынар чүү хире үнелигил?—деп айтырыг база-ла тургустунуп келир. Эрткен он беш чылдарда ойнаашкынын салышыкынарга кызылчылар 30 муң ажыг рубльди ойнап алганнар.

К. ПОДСАДНИКОВА, областын харылаа эргелелинин чанында ажаалаа кассазынын ажылдакчысы.

Совет кижилер ыңдыг болуу

ИХЭ-нин өрт камгалал килдизини инспектору улуг лейтенант М. Бурков бодунун албан ажылын күөстөшпашан. Каа-Хем районунда Ужун тайгаларына чоруп турган. Бир-ле катал ол кандыг-бир төгөчелекчинин дурум чок черге ач өлүргенин эскерип кааш, деп-дораян кемчек албас болза хоржок деп шиптирлел алган. Удываанда кандык-лаа чөшпээрел чокка хуусаваан дашкаар бир эликти өлүргөн А. Соколовту элелин ээлин, кезин хан-аарган. Каа-Хем районунда дужаа-га, а карабин боозун райкукомун милиция салбырына дужаал берген.

Эш Бурков оң-биле кызыгаарлат-

Арага болгаш ажил-иш

Арага кижини күжүн немээр болгаш ажылгыр чоруну бедилер деп чамдык кижилер мынчага чедир санп турарлар. Бо болза кончуг ханы частырыг-дыр. Арага болза бугу организмиге болгаш хамыкты мурнунда төп нерва системанын хоралыг салдарын чедирип турар деп эртем бадыткалды-биле, толар-депкан. Араганын түнелинде куш-ажылдыг бугуруучулугу чугаа чок-ка эвөжөп турар.

Чүс грамм хире водка, стакан кызыл арага азы кружка пиво ишкен кизи болуу эзирек эвес деп санаар. Оң чүгө болуу сергеп хөөрөй бердин кылдыр, санал турар. Үнчалза-даа ыңдыг кылдыр сагындарып турган сергек чорук дораян-на эрттер болгаш спирт чүүлүнүг шалтыктыг, утган-болалга дээр чорую эгелээр. Эртемен Дюрингичини чижектерге көргүскени болза: элээр кижилерини 8 шак иштинде кылар ажылын үстүндө айтыканы хире арага ишкен кижилер 9 шактын иштинде кылдылар.

Арага чолуучуларынын ажылынга онза хоралыг салдарын чедирип турар. Бир ромка арага ишкен чолуучу айымалдыг ондактарга таваргыч болгаш транспорт шимчээчкинин дурумунун болган чок-ла үрээс турар.

Профессор И. СТЕЛЬЧУК.

Дидим базаал

Сөзү О. Суванкитти. Аялганы А. Анай оолдуу.

Марш темпадо-биле

Чы да бо-тур ху-му-бу-ле

Чы-рун о-рук а-жыт-кан бис

Чы-рун, хас-тан кө-рун не-гези

Чы-дан кө-ле та-рун кө-бис

Дашык болгаш шукучу-лар,

Барык болгаш хо-мур-даш-но,

Тудуру-лар, Бундаа-но-лар

Тышкы-ге-ден тыш-ыл-ге-же

Дидим ба-заал, Бургу-гаар!

Бургу-гаар! Бургу-гаар!

Чыда боовун күжү-биле Чырык өрүк ажыткан бис. Чыргал, хостал кызыл четкен Чылдан чылче тарып чөр бис.

Кожума Дашчы болгаш шукучулар, Дарган болгаш хөмүр-дашчы, Тудурулар, Дунзагылар, Тиллелгеден тиллелгеже, Дидим базаал, бургулар, Хожудангай чуртувусту Холдарымыс күчү кирип.

Өртөкчөйгө денелге чок Ондуу улуг болдурган бис. Кожума Башкарыкчы партиядың Башталганын чалгын кылып, Төрөн чуртка хүнден хүнге Төрүттүмөс күш немеп чөр бис.

Кожума Ада-чуртун чырыктын, Алар адын, шыгаралын, Боттуг хөрөөн салгал дамчыт, Бодуруска дагынган бис.

Ажыктыг сүмелер ШЫДЫРАА

Хлеб бымырар дээр хөткөн далган бир ай деп дески нөдүрүлүн дээр болза, олче элзэн каш макардан олуртукал манар.

Даараныр машинага кончуг чуга песту (шифир, жорнет, ирелешини) дааранырда пестун аадамга чуга ак сазындан катат тудуп алынар. Үнчалгаар пестн даараныр.

Бир эвес хепке үс дамдылай берген болза, ол черме дустан бызоп-каш эки дүрбүп аштар. Уз деген чер читкиге чедир дусту каш-даа катал солуур.

Ак хепке бундугтү карандаштын будуу чыпшына берсе, оңу воднага өттүргөн хөвөң-биле арыллар.

Агы эгелээш, ийи көшкеш матка кагар.

Обласка АГААР-ВОЙДУСТУҢ байдалы

Бөгүн обласка будуттагышан каап турар хүн болуу, чамдык черлерге хар чаар. Хат кошкан. Агаарын температуралы: барыны болгаш соңгучөөн районнарда — 4—9, оон өскө районнарда — 13—18, а Кызылда — 13—15 градус соок.

Редантор Н. С. ШОЙГУ.

КИНОТЕАТРЛАРГА БӨГҮН

«ВЛКСМ-НИИҢ 30 ЧЫЛЫ» (улуг залга): «Насретдин Ходжентиде» — 9.30 шакта; «Хоорай кылдында» — 11.30, 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30 шактарда; биеч залга: уругларга программа — 12.30, 2.30 шактарда; «Кол кудумчу» — 4.30, 6.30, 8.30 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: уругларга программа — 10 шакта; «Выборг талазы» — 11.15, 1.15, 3.15 шактарда; «Дагырак үрөкчизи» — 5.15, 7.15 шактарда; «Калды-дошкун чорук» — 9.15 шакта, майза немелде бир фильм база көрүзөр.

«ВОСТОК»: «1-ги классчылар» — 11.1 шактарда; «Хүнирээр шынаанын аялганы» — 3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

СПОРТКА МЕРГЕЖИҢЕР!

Спорт кадыкшымын, сергелең, күштүг болуу чоруктун үнденин, спорт кижиниң нерви системанын быгытлаар, шыңган ээтерин хөгүдөр, кизи авандыг, күштүг, шилгедек апар.

Спорт мергежилдери организми дадыктырар, аарыларга улур оң туруштуун бедилер, иштики органнарга, ылангы өкпе, чүрекке эки саадынын халдадыр. Спортмен кижиниң өкпезиниң дымчанынын ишкери ортума-биле 500—600 кубиктиг сантиметр чедип турар, а күш-культура мергежилдери кылбайн чоруп кижилерини 300—400 кубиктиг сантиметрден ашпас. Спортмен кижиниң тынышыкыны ханы болгаш дески, чүрө чымырланган санында-ла спорт мергежилдери кылбайн чорур кижининден дыка хөй хөмчээлди ханы үндүрүп турар.

Кадынын болгаш назын-харынын байдалы-биле спорт кылып шыдаас кижилер эртеги гимнастикаларын болгаш чадаг агаарлашыкыны кылза эки.

Тыва областын санитар-чырыдышыкын Бажыны.

